

אירוע מחווה לסופר עמוס עוז בבית הסופר

ו' בניסן, תשע"ה (26.3.2015)

ל

א מכבר אירחנו בין כותלי בית הסופר את הסופרים דויד גרוסמן וא"ב יהושע, והייתה לאגודת הסופרים העברים ולבית הסופר הזכות לארח את השקת הספר "הבשורה על פי יהודה" מאת עמוס עוז ובהשתתפות הסופר עצמו.

הרומן החדש של עוז עוסק בדמותו השנויה במחלוקת של אחד משנים עשר השליחים של ישו, יהודה איש קריות. על פי המסורת הנוצרית, מיד לארח המשיחה של ישו בבית עניה, הציג יהודה לרודפיו להסגירו לידיהם תמורת בצע כסף (מתי כ"ו 6-16, מרקוס י"ד 3-9, יוחנן י"ב 1-8). כך הוקעה דמותו וגם דמותם של היהודים בדורות הבאים. עמוס עוז קם לחבר נראטיב אחר ליהודה איש קריות.

האירוע לכבוד הסופר וספרו התקיים, כאמור, ביום חמישי ו' בניסן תשע"ה, 26.3.2015. בהנחייתו של ד"ר משה גרנות. היו"ר הרצל חקק נעדר מן האירוע עקב מצבו הבריאותי, ובלפור חקק נשא דברים בשמו. בין דבריו (המופיעים בגיליון זה) נאמר: "הבשורה המרכזית היא שספרות חייבת להיכתב באומץ, ביושר, מתוך מחויבות לאמת הספרותית המנחה את הכותב".

ד"ר דורית זילברמן טענה שעמוס עוז עוסק ביהודה איש קריות כל חייו, מאז שדודו של אביו, פרופ' יוסף קלוזנר, חקר דמות זו. הספר ממצב מחדש את המיתוס של ישו כבשר ודם, ושל יהודה כאיש אוהב ומאמין. דמותו של שאלתיאל אברבנאל היא בדויה לחלוטין, אך עוז בחר בדמות של יהודי ספרדי לשאת את הבשורה של עולם ללא גבולות וללא מדינות. החיים של יהודה איש קריות ושל שאלתיאל אברבנאל מתנהלים בספר במקביל כל הזמן, ויש נקודות השקה בין חייהם. הספר נוגע ללב, אך גם שכלתני: הוא מנהל דו-שיח עם המחקרים השונים על ישו, והוא מערער את המיתוס המקובל של יהודה איש קריות.

האב ד"ר דויד נויהאוז, סגן הפריאריך הלטיני, הביא את העמדה הנוצרית כלפי יהודה איש קריות ואת השינויים שחלו בעמדה זו בעניין אשמת היהודים בצליבתו של ישו. לדבריו, הוותיקן משקם בשנים האחרונות את דמותו של יהודה איש קריות ומסיר מעליו את אשמת הבגידה. זה יסייע בהקטנת האנטישמיות שהתגברה בעולם בעקבות המיתוס הנוצרי הנ"ל.

הסופר חיים ביאר תיאר את ההתכתבות של הטקסט בספר זה עם רומנים אחרים של עמוס עוז ועם רומנים של סופרים אחרים. אומברטו אקו קבע ש"ספרים תמיד מדברים על ספרים אחרים, וכל סיפור מספר סיפור שכבר סופר". מתברר שעוז יצא להרפתקה זו של כתיבה בעקבות דמותו של יהודה איש קריות כשהוא מודע לרומנים קודמים שנכתבו על דמות זו, והוא מתכתב גם עם הטקסטים הקודמים. הוא גם יוצר שיח חדש עם עצמו ועם דמויות

עמוס עוז נושא דברים

חיים באר נושא דברים

מבט מן המגדלור אל המציאות

דברים שנאמרו בערב המוקדש לספר
"הבשורה על פי יהודה" מאת עמוס עוז
ובהשתתפותו בבית הסופר בהנחיית
ד"ר משה גרנות

התחושה למקרא ספר זה – וכן ספרו האוטוביוגרפי 'סיפור על אהבה וחושך' היא מטלטלת: החיים הם שדה קרב בין זהויות שמתרוצצות בקרבנו, יש מאבק בלב החברה האנושית, בלבו של כל אדם בין שני כוחות מרכזיים שפועלים באישיותו, והם כוחות האור וכוחות החושך. יש קו מחבר בין יצירותיו של עמוס עוז, ויש גשר שמתחבר לסיפורו האישי, לסיפורה של ירושלים, ואפשר לומר גם לתולדותינו אנו.

אנו נחשפים בספר זה לתובנות באשר לנאמנות אמיתית לערכים. אם להשתמש במילותיו של עמוס עוז מתוך "באור התכלת העזה": "מכאן [עולם המילים – ה.ח.] נראים המעשים כאילו הם משונים במקצת, קדחתניים ללא טעם, נלעגים ונוגעים ללב, מהומת ילדים עד רדת הערב".

עמוס עוז אינו נוטה להצטרף לנואשים שראייתם קודרת, והוא מחזק את אלה שמנסים לראות מעבר למאבק ולהתנגשות. יש ליצירות מעין שאיפה פנימית נבואית במהותה, שאיפה לגלות מציאות באור אחר, להאיר דרך אל תיקון המציאות, תיקון העולם.

ברומן החדש יש בשורה וקריאת כיוון: רצון לתת לסובב אותנו פירוש שיאיר את האמת, את היחס לנושא הבגידה. מתברר, שלעתים הנאמנות לערכים נתפסת כבגידה. וכל זאת למה? משום שהחברה אינה ממהרת לקלוט את מורכבות התמונה, את ההכרח לתת מקום לראייה אחרת של החיים.

יש בספר רקע מיתולוגי שקושר את כל האירועים לסיפור יהודה איש קריות, לניסיון להבין בדרך אחרת את דמותו, להבין מדוע סולפה נאמנותו לישו – וכמה נחלי דם נשפכו בשל אותה ראייה מעוותת של הערכים הנכונים. הקורא חש את הבערה הפנימית בלב הגיבור, בלב המספר הטווה את מסכת האירועים. אָל לנו להיתפס להאשמות שווא בדבר בגידה של אלה המחזיקים ברעיון אחר, שכן הנאמנות הפנימית לערכים מדריכה אותם – ובהקשר זה אנו

גיבורי ברומנים אחרים, באמצעות הרומן החדש "הבשורה על פי יהודה".

עמוס עוז סיים בנאום אל מול פני האומה, כמיטב המסורת שלו בכושר רטורי מעולה ובעמידה של מוכיח בשער. הוא תיאר איך התחקה אחר דמותו של יהודה איש קריות ואחר המסורות השונות. הוא חש שדמותו של יהודה עוותה וסולפה, ולכן המחויבות לתקן את הנראטיב שלו. פרט אישי חשוב הוא חשף: גם אביו נקרא יהודה (יהודה ליב קלזונר), וגם בנו נקרא יהודה (דניאל יהודה עוז).

הנעימו בחליל נילי עוז, רעייתו של עמוס עוז, וכן נוגה אשד בגיטרה.

ד"ר דורית זילברמן נושאת דברים, יושב – המנחה – ד"ר משה גרנות

הקהל באירוע, בחזית – פרופ' זיוה שמיר